

Sara Omars takketale ved modtagelsen af De Gyldne Laurbær

Taler

Sara Omar
Forfatter og prismodtager

Dato

18. november 2020

Sted

Pressen, København

Kære alle

Først og fremmest tusind tak til jer alle for, at I er mødt op i dag. En særlig tak til de tidligere laureatvindere. Jeg er klar over, at mange tænker meget over coronasmitte og over det med at ses og være ude blandt mennesker, man ikke ser til hverdag. Forsigtighed, omtanke og hensyn er nødvendigt og essentielt i denne tid, hvis vi skal passe på hinanden.

Men der er også noget andet, vi skal passe på og værne om. Og det er ordet. Særligt det frie ord. Jeg har de seneste år taknemmeligt erfaret, at jeg har inspireret mennesker med mine ord. Mine ord har betydning og værdi for andre. Mine ord har skabt indsigt og eftertanke. Kulminerende med hæderen, jeg modtager i dag. Og det er jeg så evigt taknemmelig for, at jeg knapt kan beskrive det. For ordet er truet. Ordet er under pres.

Kampen for det frie ord vil jeg vende tilbage til. Først vil jeg gerne sige tak for denne fornemme hæder! Af hele mit bankende forfatterinde-hjerte tak for De gyldne Laurbær.

Det var en kæmpe overraskelse for mig at modtage denne pris, og det er en enestående ære, særligt når jeg ser på de mange litterære koryfæer, der tidligere har modtaget prisen.

Det er med stor ydmyghed, stolthed og taknemmelighed, at jeg nu blander mig i disse forfatteres selskab som den første forfatter med mellemøstlig og kurdisk baggrund.

Tusind tak til jer boghandlere for, at I har set min vej og bæret mit

forfatterskab med denne ganske særlige hæder. Tak til alle jer, der har troet på mig og støttet mig fra jeres skønne boglader. Tak for, at I har fået mit forfatterskab ud til så mange læsere. I er om nogle garantier for ordets platform. Uden jer stod jeg ikke her. Uden jer fandtes bøger og det frie ord ikke. Jeres betydning for litteraturen kan ikke overvurderes.

En særlig tak skal også lyde til mit forlag for at have støttet mig under tilblivelsen af mine danske udgivelser. Jeg vil især takke min utrættelige redaktør Helle, som hårdt og kompromisløst har dedikeret sin tid og energi til det tunge arbejde. Kære Helle, Lene, Camilla, Charlotte, Mads og alle jer andre på Politikens Forlag, kære alle jer, der er med på min vogn. Denne pris tilhører også jer. Tusind tak for det gode samarbejde, vi har haft i Danmark.

Og nu tilbage til det mere alvorlige.

For de fleste forfattere er det heldigvis ikke en kamp for frihed at skrive en bog. Det er en lang og krævende proces for alle, men mange har ikke alt at miste – og sådan bør det også være! For det at bruge det frie ord bør aldrig være forbundet med en risiko.

Men trods mange års kamp for ytringsfrihed, trods mange modige forfatteres bestræbelser på oplysning med litteratur, så er ordet og den frie mening stadig truet. Hvis nogen er i tvivl om, at dette er tilfældet, selv her i vores trygge Europa, så behøver man bare at rette blikket mod Frankrig, hvor en skolelærer fik hovedet hugget af i Allahs navn, blot fordi han viste et par tegninger i sin undervisning og tillod sig at tale om ytringsfrihed. Tegninger, vi alle kender, fordi Danmark også har været udsat for dette had. Han valgte at bruge sin egen ytringsfrihed til at oplyse om en vigtig samfundsmæssig udfordring, og det valg kostede ham det mest dyrebare – livet.

Jeg har også truffet et valg, der har kostet mig dyrt. Og som måske vil koste mig alt. Da jeg i sin tid skrev på min første roman, *Dødevaskeren*, var det et valg, jeg tog efter at have levet en stor del af mit liv gemt væk i et mørke, hvor kvinder helst ikke måtte ses og høres. Jeg vidste, at når jeg udgav min bog, så ville hadet mod mig blive så massivt, at jeg aldrig igen kunne vide mig sikker. Jeg vidste, at jeg ville miste store dele af min omgangskreds – jeg ville miste muligheden for nogensinde igen at rejse til Mellemøsten og til Kurdistan og se dem, jeg elsker. Men jeg vidste også, at jeg ikke kunne tie længere. Der var brug for at blive rettet

et spotlight på forhold, som mange desværre ikke ser – eller måske gør de, men vælger så – bevidst eller ubevidst – at vende det blinde øje til.

Litteraturen og min kærlighed til at skrive blev mit sværd mod uretfærdigheden og undertrykkelsen, og læserne er blevet min hær.

Jeg er klar over, at mine bøger aldrig ville blive udgivet af et forlag i et muslimsk land, og i mit hjemland bliver mine ord kaldt 'en forurening'. Man mener, at mine 'ord lugter af blod'.

Mine bøger lugter nok af blod – dræbte kvinders blod – og de er sikkert også en forurening, men hvad er det, de er en forurening af? Jeg tænker ikke, det er af ordet eller litteraturen i sig selv, for det har I jo modbevist ved at give mig denne store hæder. Nej, sagen er nærmere, at repræsentanter for den kvælende og fundamentalistiske del af islam opfatter mine ord og romaner som en forurening af det verdensbillede, der i deres øjne er den eneste, urørlige sandhed. Én sandhed, som ikke må udfordres i hverken ord eller tegninger. Derfor mener de, at jeg og andre før mig dermed har begået den værste forbrydelse, nemlig at være et frit tænkende menneske.

Samme foragt for den frie tanke er årsag til, at reaktionen i de islamistiske samfund har været så voldsom, efter den franske præsident Macron har sat foden ned, forsvaret retten til det frie ord og markeret tydelig modstand mod de radikaliserede. Det er passende, at det er landet, der i forvejen er oplysningstidens vugge, som nu vågner op og siger fra. Landet, der indser, hvor meget vi egentlig har på spil. Landet, der er villig til at smide berøringsangsten og skyklapperne og kæmpe for de rettigheder, som vi måske har taget for givet.

Vi har alle et ansvar for at deltage i denne frihedskamp. Personligt har jeg skrevet mine romaner, fordi jeg med oplysning og indsigt ønsker et opgør med frihedsindskrænkende religiøse dogmer. Fordi jeg har en vision om et verdenssamfund, hvor alle individer, kvinder, børn og mænd kan leve og tænke frit uden angst og frygt for den tiltagende religiøse formørkelse, som sniger sig ind i vores samfund. I vores hjem. I vores sind.

Der skal være plads til det frie ord, alsidig litteratur, grænsesøgende kunst og mangfoldighed. Mennesker skal være lige, uanset etnisk eller religiøst tilhørsforhold og seksuel overbevisning. I et samfund skal der være plads til os

alle, religiøse eller ej, og demokrati, menneskerettigheder og ytringsfrihed bør tilsammen udgøre den ubestridelige grundsten. Dette burde ikke være et utopia.

Når jeg med det for øje ser, at flertallet af europæiske medier ikke vover at trykke tegninger af Muhammad, når jeg ser lærere blive presset og truet til ikke at tale om tegningerne, når jeg ser mennesker blive dræbt for at vise dem, så fortvivles jeg. Når jeg ser mit franske forlag negligere og sylte udgivelsen af min bog, Dødevaskeren, fordi det i lyset af de aktuelle samfundsproblematikker tilsyneladende går op for dem, at bogen – præcis som tegningerne – blandt andet er en kritik af en mørk og undertrykkende del af religionen, så forstår jeg det godt. Men jeg fortvivles også. Jeg fortvivles over, at man er så bange for islam. At man er så frygtsom, at man giver køb på den basale ytringsfrihed. For hvis ikke udgivere og medier tør oplyse og kritisere, og tager ansvar, hvem tør så? Måske er jeg for hård, måske forventer jeg for meget mod af andre, men resultatet er, at religiøse dogmer vinder.

Jeg flygtede til Danmark, fordi jeg troede, at jeg i Europa ville slippe for den religiøse undertrykkelse. Men den er her! Jeg forfærdes over at se, hvordan islamisternes magt og undertrykkelse gennem trusler og vold nu sniger sig ind i Europa år for år. Hvorfor lader I religion tage denne undertrykkende position tilbage? I har i århundreder bekæmpet religiøs dominans i jeres lande, hvorfor nu pludselig acceptere en anden religions indtog? Fri os for religiøst og ekstremistisk herredømme. Vi har brug for frihed for kvinder. Vi har brug for ligestilling mellem kønnene. Ikke kun for etniske europæere, men også for kvinder som mig. For sagen er den, at der findes utallige kvinder med min baggrund, der er fanget i en verden, hvis skaber ikke er dem selv. En verden, der er meget, meget langt fra ligestilling. En verden, hvor frihed og rettigheder simpelthen ikke er eksisterende for kvinder og børn. Min erfaring siger mig, at der findes mennesker, der undervurderer omfanget af disse manglende rettigheder og begrænsende livsvilkår. Dermed undervurders også den enorme konsekvens af et liv levet i skyggerne, ikke kun i Mellemøsten, men også i Europa – også i Danmark.

Jeg ved, at mange af jer står bag mig i denne kamp for menneskers frihed, men jeg håber, at mange en dag kan blive til alle. At alle tør sige nej til islams mørke kræfter, at alle forstår, at kritik af islams mørke side ikke er lig med racisme. Det er en kamp for menneskerettigheder.

Hvor havde Europa stået i dag, hvis ingen havde turdet kritisere den kristne kirkes magt over samfundet og undertrykkelse af kvinder? Hvordan havde Europa set ud, hvis Gud stadig var den mest ufejlbarlige målestok af alle? Sådan er det med religiøs fundamentalisme den dag i dag – tag ikke fejl, her er Guds eller Allahs såkaldte vise ord hævet over grundloven og enhver anden demokratisk vedtaget lov – så tag ikke fejl.

For mig handler kampen mod islamistiske religiøse fanatikere og de patriarkalske samfundsstrukturer og mindset ikke om krige og hjemsendelser, og hvad ved jeg. Nej, det handler om reformation. Om bevægelse. Om forandring. Verden har brug for et reformeret islam, som et forhåbentligt stigende antal muslimer kan søge imod. Et reformeret islam, hvor demokratiske værdier, love og kvinderettigheder rent faktisk for alvor betyder noget. Det er dét, der er brug for. Og det er derfor, jeg skriver. Det er derfor, jeg er så vanvittigt taknemmelig for hver eneste af jer, der læser mine bøger. I er bag mine ord. I er min tavle. I er mit hjertes håb. I er millioner af kvinder som jels håb – I er millioner af børn som Frmesks håb. Og som alt udvikler sig omkring os i disse år – der er I muligvis vores sidste håb.

Jeg frygter, at vi i fremtidens Europa vil miste det frie ord og kvinders rettigheder. Jeg frygter genindførelsen af religiøs dominans.

Lad det ikke ske!

Jeg har været heldig at få en platform med mit forfatterskab, og nu har jeg også modtaget De Gyldne Laurbær. Det er en anerkendelse, som jeg vil bære i mit hjerte for evigt.

TAK!

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Takketale

Relateret

Sara Omars tale ved modtagelsen af De Gyldne Laurbær
18. november 2020

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sara-omars-takketale-ved-modtagelsen-af-de-gyldne-laurbaer>